

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ(ภาษาไทย) และภาคผนวก

อารัมภบท

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาฉบับนี้

- (ก) ระลึกถึงหลักการที่ประกาศไว้ในกฎบัตรแห่งสหประชาชาติ ซึ่งรับรองศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิดและสิทธิแห่งความเสมอภาคอันมีอาจแบ่งแยกไม่ได้ของมวลสมาชิกแห่งมนุษยชาติ ในฐานะที่เป็นพื้นฐานแห่งเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก
- (ข) ตระหนักว่าภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สหประชาชาติได้ประกาศและเห็นพ้องว่าทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพทุกประการตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาและอนุสัญญาฉบับดังกล่าวทุกประการโดยไม่มีการแบ่งแยกใดๆ
- (ค) ยืนยันถึงความเป็นสากล ความแบ่งแยกไม่ได้ ความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันและความเกี่ยวโยงกันของสิทธิมนุษยชนเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และความจำเป็นที่คนพิการจะต้องได้รับหลักประกันสิทธิแห่งตนเองอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ
- (ง) ระลึกถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนต่างเผ่าพันธุ์ในทุกรูปแบบ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือการปฏิบัติด้อยอย่างเลวร้ายหรือในลักษณะเป็นการลงโทษอื่นๆ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการพิทักษ์สิทธิของคนงานย้ายถิ่นทั้งหลายและสมาชิกในครอบครัวของบุคคลดังกล่าว
- (จ) ตระหนักว่าความพิการเป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการอยู่ตลอด และความพิการเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความผิดปกติกับอุปสรรคทางความคิดและสภาพแวดล้อมซึ่งทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถมีส่วนร่วมในสังคมอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับบุคคลอื่นได้
- (ฉ) ตระหนักถึงความสำคัญของหลักการและแนวนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการโลกเกี่ยวกับคนพิการ และข้อบังคับมาตรฐานว่าด้วยการให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่คนพิการในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม จัดทำ และประเมินผลนโยบาย แผน แผนงาน และการดำเนินการในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสที่เสมอภาคสำหรับคนพิการ
- (ช) เน้นถึงความสำคัญของการบรรจุประเด็นเกี่ยวกับคนพิการให้เป็นส่วนที่สำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้อง
- (ซ) ระลึกว่าการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดเพราะเหตุของความพิการถือเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์
- (ฌ) ตระหนักถึงความหลากหลายของคนพิการ
- (ญ) ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนของคนพิการทุกคน รวมทั้งผู้ที่ต้องได้รับการสนับสนุนพิเศษเพิ่มเติม

- (ฎ) กังวลว่าแม้จะมีกฎหมายหรือการดำเนินการต่าง ๆ แล้ว คนพิการยังคงเผชิญกับอุปสรรคในการเข้ามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกอย่างเสมอภาคในสังคม และเผชิญการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกหนแห่งในโลก
- (ฏ) ตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของคนพิการในทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา
- (ฉ) ตระหนักถึงบทบาทอันทรงคุณค่าของคนพิการที่เป็นอยู่และในอนาคตต่อการส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและความหลากหลายของชุมชน และตระหนักว่า การส่งเสริมให้คนพิการมีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเต็มที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและพัฒนาการที่สำคัญในมวลมนุษยชาติ การพัฒนาด้านสังคมและเศรษฐกิจของสังคม และการขจัดความยากจน
- (ช) ตระหนักถึงความสำคัญที่คนพิการจะอยู่ได้ด้วยตนเองและเป็นอิสระ รวมทั้งเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกแนวทางของตนเอง
- (ฌ) เห็นว่าคนพิการควรมีโอกาสได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ รวมถึงนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับตน
- (ฉ) กังวลเกี่ยวกับสภาพความยากลำบากที่คนพิการต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติในหลายลักษณะหรือในลักษณะที่รุนแรงอันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรืออื่นๆ แหล่งกำเนิดของสัญชาติ ชาติพันธุ์ ความเป็นชนกลุ่มน้อยหรือทางสังคม ทรัพย์สิน การเกิด อายุหรือสถานภาพอื่น
- (ด) ตระหนักว่าสตรีและเด็กหญิงพิการมักมีความเสี่ยงมากกว่าที่จะถูกระทำละเมิด ทำร้ายหรือล่อลวง ถูกข่มขืน หรือปฏิบัติต่อโดยละเลย ปฏิบัติต่อโดยมิชอบหรือใช้ไปในทางเพื่อหาประโยชน์ทั้งภายในและนอกเคหะสถาน
- (ต) ตระหนักว่าเด็กพิการควรได้รับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของตนบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับเด็กอื่นๆ และระลึกถึงพันธกรณีของรัฐบาลในการดำเนินการตามข้างต้นเพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- (ถ) ย้ำถึงความจำเป็นที่จะรวมมุมมองเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันในทางเพศระหว่างประเทศไว้ในความพยายามทุกด้านในการส่งเสริมให้คนพิการได้มีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่
- (ท) เน้นว่าคนพิการส่วนใหญ่ยังมีสภาพความเป็นอยู่ยากจน และในการนี้จึงตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในการบรรเทาผลกระทบเชิงลบของความยากจนต่อคนพิการ
- (ธ) คำนึงถึงว่าสันติภาพและความมั่นคงซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพต่อวัตถุประสงค์และหลักการในกฎบัตรสหประชาชาติ และเอกสารต่างๆ ด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการคุ้มครองคนพิการ โดยเฉพาะในสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธและการยึดครองของต่างชาติ
- (ณ) ตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม การเข้าถึงสาธารณสุขและการศึกษา และการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสาร อันจะทำให้คนพิการได้ใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเต็มที่
- (บ) ตระหนักว่าบุคคลผู้มีหน้าที่ต่อบุคคลอื่นและต่อชุมชนที่เขาหรือเธออยู่อาศัยนั้นอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบในการมุ่งมั่นส่งเสริมและปฏิบัติตามสิทธิซึ่งได้รับการรับรองในญัตติระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

- (ป) เชื่อมันว่าครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคมและสมควรได้รับการคุ้มครองจากสังคมและรัฐ และเชื่อมันว่าคนพิการและสมาชิกในครอบครัวควรได้รับการคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็น เพื่อให้ครอบครัวสามารถช่วยให้คนพิการได้รับสิทธิอย่างสมบูรณ์และเท่าเทียม
- (ผ) เชื่อมันว่าอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีเนื้อหาครอบคลุมและสำคัญในการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ และศักดิ์ศรีของคนพิการจะเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขความเสียเปรียบอย่างยิ่งทางสังคมของคน พิการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการทางด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมด้วยโอกาสที่เท่าเทียม ทั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว

ได้ตกลงกันดังนี้

ข้อ 1

วัตถุประสงค์

อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม พิทักษ์และรับรองให้คนพิการได้ใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ ขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่และเสมอภาค และส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิดของบุคคลเหล่านี้

คนพิการหมายถึง บุคคลที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หรือทางความรู้สึกใน ระยะยาว ซึ่งอาจทำให้เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพของบุคคลนั้น ในสังคมโดยเท่าเทียมกับบุคคลอื่น เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ เป็นอุปสรรคต่าง ๆ

ข้อ 2

นิยาม

ตามจุดมุ่งหมายของอนุสัญญานี้

“การสื่อสาร” รวมถึงการสื่อสารด้วยภาษา การแสดงตัวอักษร ข้อความ และภาษาเบรลล์ และ การสื่อสารด้วยการสัมผัส ตัวอักษรพิมพ์ขนาดใหญ่ ตัวเขียน สื่อทางเสียงในรูปแบบต่าง ๆ ภาษาธรรมชาติ วิธีการสื่อสารโดยนักอ่านหรือแบบผสมผสานหรือแบบทางเลือก วิธีและรูปแบบของการสื่อสาร รวมถึง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เข้าถึงได้

“ภาษา” ให้รวมถึงภาษาพูดและภาษามือ และรูปแบบอื่น ๆ ของภาษาที่ไม่ใช่เสียงพูด

“การเลือกปฏิบัติเพราะเหตุจากความพิการ” หมายถึงการแบ่งแยก กันออก หรือจำกัดด้วยเหตุเพราะ ความพิการซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือก่อให้เกิดการลดคุณค่าหรือทำให้การตระหนัก การได้ใช้หรือใช้สิทธิ มนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยเสมอภาคในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทางแพ่ง หรือด้านอื่น ต้องเป็นโมฆะไป ทั้งนี้ รวมถึงการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ รวมทั้งการปฏิเสธการเอื้อ อำนวยที่สมเหตุสมผล

“การเอื้ออำนวยที่สมเหตุสมผล” หมายถึง การปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงที่จำเป็นและเหมาะสมโดยไม่ก่อให้เกิด ภาระอันเกินควรในกรณีจำเป็น เพื่อให้แน่ใจว่าคนพิการได้รับและได้ใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น

“การออกแบบที่เป็นสากล” หมายถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ สภาพแวดล้อม แผน/โครงการ และบริการ ให้ทุกคนสามารถใช้ได้ ในขอบเขตมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องดัดแปลง หรือจัดทำ ขึ้นเป็นพิเศษ โดย “การออกแบบที่เป็นสากล” จะต้องหมายรวมถึงเครื่องมือช่วยสำหรับคนพิการบาง กลุ่มเฉพาะในทุกๆที่มีความจำเป็น

ข้อ 3

หลักการทั่วไป

หลักการพื้นฐานของอนุสัญญาฉบับนี้ มีดังนี้

- (ก) การเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด การอยู่ได้ด้วยตนเองของบุคคล รวมถึงเสรีภาพในการตัดสินใจ เลือกด้วยตนเอง และความเป็นอิสระของบุคคล
- (ข) การไม่เลือกปฏิบัติ
- (ค) การเข้ามีส่วนร่วมและเข้าร่วมของคนพิการได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในสังคม
- (ง) การเคารพความแตกต่างและการยอมรับคนพิการว่าเป็นส่วนหนึ่งของความแตกต่างของมนุษยชาติและ ความเป็นมนุษย์
- (จ) ความเสมอภาคของโอกาส
- (ฉ) การเข้าถึง
- (ช) ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง
- (ซ) การพัฒนาศักยภาพที่พัฒนาขึ้นของเด็กพิการและเคารพสิทธิของเด็กพิการในการให้ความคุ้มครอง ลักษณะอันเฉพาะของตน

ข้อ 4

พันธหน้าที่ทั่วไป

1. รัฐภาคีจะดำเนินการเพื่อรับรองและส่งเสริมให้เกิดการตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนพิการอย่างเต็มที่ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในรูปแบบใด ๆ เพราะเหตุจากความพิการ เพื่อการนี้ รัฐภาคีจะดำเนินการ:
 - (ก) รับรองมาตรการทางกฎหมาย การบริหารจัดการและมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อให้มีการปฏิบัติตามสิทธิอันระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้
 - (ข) ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง รวมทั้งการออกกฎหมาย เพื่อแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมาย ระเบียบ ขนบธรรมเนียมและการถือปฏิบัติที่มีอยู่ทีก่อเป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ
 - (ค) นำประเด็นการพิทักษ์และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของคนพิการบรรจุเข้าไปในนโยบายและแผนงานทั้งหมด

- (ง) ละเว้นไม่กระทำหรือปฏิบัติใด ๆ อันไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาฉบับนี้ และรับรองว่าเจ้าพนักงานและสถาบันภาครัฐจะดำเนินการโดยสอดคล้องกับอนุสัญญาฉบับนี้
- (จ) ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานจากความพิการที่มีในหมู่บุคคล องค์กรหรือภาคเอกชนใด ๆ ให้หมดไป
- (ฉ) ดำเนินการหรือส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาสินค้า บริการ เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกตามที่กำหนดไว้ในข้อ 2 ของอนุสัญญาฯ นี้ โดยใช้การดัดแปลงน้อยที่สุดและใช้ค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ เพื่อส่งเสริมการจัดเตรียมให้มี และใช้ และเพื่อส่งเสริมการออกแบบที่เป็นสากลในการพัฒนามาตรฐานและแนวทางดำเนินการ
- (ช) ดำเนินการหรือส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนา และส่งเสริมการจัดเตรียมให้มีและการใช้เทคโนโลยีใหม่รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เครื่องช่วยในการเคลื่อนย้าย อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อคนพิการ ทั้งนี้ ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่สามารถจะชำระราคาได้ก่อน
- (ซ) จัดให้สารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้แก่คนพิการเกี่ยวกับเครื่องช่วยในการเคลื่อนย้าย เครื่องมือเทคโนโลยีช่วย รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ และความช่วยเหลือ บริการสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกในรูปแบบอื่น
- (ฌ) ส่งเสริมการฝึกอบรมผู้ประกอบการอาชีพและบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับคนพิการให้ทราบถึงสิทธิที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้ เพื่อให้สามารถให้ความช่วยเหลือและบริการตามที่รับรองโดยสิทธิเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น
2. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะดำเนินมาตรการในขอบเขตสูงสุดเท่าที่ทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเกี่ยวกับสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหากจำเป็น ภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของการได้มาซึ่งสิทธิสิทธิเหล่านี้ได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยไม่กระทบต่อพันธกรณีภายใต้ต้นสัญญานี้ที่จะมีผลทันทีตามกฎหมายระหว่างประเทศ
 3. ในการพัฒนาและปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบาย เพื่อปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับนี้ และในกระบวนการตัดสินใจอื่นที่เกี่ยวกับประเด็นคนพิการ รัฐภาคีจะหารือกับคนพิการอย่างใกล้ชิดและให้คนพิการ รวมทั้งเด็กพิการได้มีส่วนร่วมผ่านองค์กรผู้แทน
 4. อนุสัญญาฉบับนี้จะไม่มีผลกระทบต่อบทบัญญัติใดที่โน้มน้าวให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของการใช้สิทธิของคนพิการและที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายของรัฐภาคีหรือกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลบังคับใช้ต่อรัฐนั้น ทั้งนี้ จะไม่มีข้อจำกัดหรือการเลียงพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับหรือใช้อยู่ในรัฐภาคีของอนุสัญญานี้ตามกฎหมาย อนุสัญญา กฎระเบียบหรือจารีตประเพณี โดยอ้างว่าอนุสัญญานี้ไม่ยอมรับสิทธิเสรีภาพดังกล่าวหรือยอมรับว่าสิทธิหรือเสรีภาพนั้นสำคัญน้อยกว่า
 5. บทบัญญัติของอนุสัญญาฉบับนี้ย่อมครอบคลุมขยายถึงทุกภาคส่วนของสหพันธรัฐต่าง ๆ โดยปราศจากข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นใด

ข้อ 5

ความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ

1. รัฐภาคียอมรับว่าทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย และมีสิทธิ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ ที่จะได้รับความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่เสมอภาคกันตามกฎหมาย
2. รัฐภาคีจะห้ามการเลือกปฏิบัติใดๆ เพราะเหตุจากความพิการ และรับรองให้คนพิการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเสมอภาคและมีประสิทธิผลจากการเลือกปฏิบัติในทุกด้าน
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติ รัฐภาคีจะดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสม ทั้งปวงเพื่อรับรองให้มีการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม
4. มาตรการเฉพาะซึ่งจำเป็นในการเร่งหรือเพื่อให้บรรลุความเสมอภาคในทางปฏิบัติแก่คนพิการย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขของอนุสัญญาฉบับนี้

ข้อ 6

สตรีพิการ

1. รัฐภาคีตระหนักว่าสตรีและเด็กหญิงพิการนั้นได้รับการเลือกปฏิบัติที่หลากหลาย และรัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการเพื่อรับรองว่าสตรีและเด็กหญิงพิการจะได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่และโดยเสมอภาค
2. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อรองรับให้เกิดการพัฒนา ความก้าวหน้าและการให้อำนาจแก่สตรี เพื่อก่อให้เกิดหลักประกันว่าบุคคลเหล่านี้จะสามารถมีและใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้

ข้อ 7

เด็กพิการ

1. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อรับรองให้เด็กพิการสามารถได้รับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเต็มที่โดยเสมอภาค
2. ในการดำเนินการทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กพิการ สิทธิประโยชน์สูงสุดของเด็กจะเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการพิจารณา
3. รัฐภาคีรับรองว่าเด็กพิการมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระในทุกเรื่องที่มีผลต่อตน โดยที่ความเห็นนั้นจะมีน้ำหนักตามอายุและอายุภาวะของเด็กพิการ บนพื้นฐานอันเท่าเทียมกับเด็กอื่นและจะได้รับความช่วยเหลือ สำหรับความพิการและที่เหมาะสมต่ออายุในการสิทธิดังกล่าว

ข้อ 8

การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับคนพิการในสังคม

1. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมและมีผลบังคับทันที เพื่อ
 - (ก) สร้างความรู้เกี่ยวกับคนพิการให้มีขึ้นในสังคม ทั้งในระดับครอบครัว และเสริมสร้างการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการ
 - (ข) ต่อสู้กับทัศนคติของกลุ่มสังคม, อคติและการปฏิบัติที่เป็นภัยต่อคนพิการ ซึ่งรวมถึงทัศนคติ, อคติและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับเพศและวัย ในทุกแง่มุม
 - (ค) ส่งเสริมการตระหนักถึงความสามารถและการเอื้อประโยชน์ของคนพิการต่อสังคม
2. มาตรการตามวัตถุประสงค์นี้รวมถึง

- (ก) ริเริ่มและและรักษาโครงการให้ความรู้แก่สาธารณชนที่มีประสิทธิภาพ โดยโครงการต่างๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
- (1) ส่งเสริมการยอมรับสิทธิของคนพิการ
 - (2) ส่งเสริมทัศนคติในเชิงสร้างสรรค์และความตระหนักของสังคมที่เพิ่มขึ้นต่อคนพิการ
 - (3) ส่งเสริมการยอมรับทักษะ ข้อดี และความสามารถของคนพิการและส่งเสริมการยอมรับว่าคนพิการสามารถให้ประโยชน์ต่อสถานที่ทำงานและตลาดแรงงาน
- (ข) สนับสนุนทัศนคติในการเคารพสิทธิของคนพิการในทุกระดับการศึกษา รวมทั้งในเด็กตั้งแต่วัยเยาว์
- (ค) กระตุ้นให้สื่อทั้งหลายเผยแพร่ภาพของคนพิการในลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฉบับนี้
- (ง) ส่งเสริมโครงการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับคนพิการและสิทธิของคนพิการ

ข้อ 9

การเข้าถึง

1. เพื่อให้คนพิการดำรงชีวิตอยู่ได้โดยอิสระและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้านของชีวิต รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมที่จะให้คนพิการสามารถเข้าถึงโดยเสมอภาคกับผู้อื่น ซึ่งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การคมนาคมขนส่ง สารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงบริการต่างๆ ที่เปิดหรือที่จัดให้แก่สาธารณชน ทั้งในเมืองและในชนบท มาตรการเหล่านี้ ซึ่งหมายรวมถึงการบ่งชี้และการขจัดอุปสรรคและข้อกีดกันต่อการเข้าถึง ซึ่งจะบังคับใช้กับ :
 - (ก) อาคาร, ถนน, การคมนาคมขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ รวมถึงโรงเรียน บ้าน สิ่งอำนวยความสะดวกทางการแพทย์ และสถานที่ทำงาน
 - (ข) สารสนเทศ การสื่อสารและบริการอื่นๆ รวมถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์และบริการในกรณีฉุกเฉินภัยพิบัติ
2. ทั้งนี้ รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมดังนี้ด้วย
 - (ก) พัฒนา ประกาศและตรวจสอบการปฏิบัติให้ได้มาตรฐานและแนวทางขั้นต่ำเพื่อให้เกิดการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเปิดหรือที่จัดให้แก่สาธารณชน
 - (ข) ประกันว่าองค์กรเอกชนซึ่งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เปิดหรือจัดหาแก่สาธารณชน จะคำนึงถึงแง่มุมต่างๆ ของคนพิการในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการนั้นได้ในทุกด้านทุกประการ
 - (ค) จัดการฝึกอบรมสำหรับผู้มีส่วนได้เสียในปัญหาการเข้าถึงที่คนพิการเผชิญอยู่
 - (ง) จัดให้มีป้ายสาธารณะที่เป็นภาษาเบรลล์และในรูปแบบที่อ่านและเข้าใจได้ง่ายไว้ในอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เปิดให้แก่สาธารณชน
 - (จ) จัดให้มีรูปแบบความช่วยเหลือที่เป็นบุคคลและเป็นสื่อกลาง รวมถึงมัคคุเทศก์ ผู้อ่านและผู้แปลภาษามือที่เชี่ยวชาญ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เปิดให้แก่สาธารณชน
 - (ฉ) ส่งเสริมรูปแบบความช่วยเหลือและความสนับสนุนที่เหมาะสมอื่นๆ แก่คนพิการเพื่อรับรองให้คนพิการเข้าถึงสารสนเทศต่างๆ

(ข) ส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ต

(ข) ส่งเสริมการออกแบบ การพัฒนา การผลิตและการจำหน่ายระบบและเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารที่เข้าถึงได้ตั้งแต่ในระดับต้น เพื่อให้คนพิการเข้าถึงเทคโนโลยีและระบบเหล่านี้ได้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุด

ข้อ 10

สิทธิในการมีชีวิต

รัฐภาคียืนยันว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิแต่กำเนิดในการมีชีวิต และจะดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อให้คนพิการสามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของความเสมอภาคกับผู้อื่น

ข้อ 11

สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงและสถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม

รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อป้องกันการปกป้องและความปลอดภัยของคนพิการในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง รวมทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้กำลัง สถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรมและภัยธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งกฎหมายระหว่างประเทศด้านมนุษยธรรมและกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ข้อ 12

การยอมรับอย่างเสมอภาคภายใต้กฎหมาย

1. รัฐภาคียืนยันว่าคนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับในทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลภายใต้กฎหมาย
2. รัฐภาคีจะต้องยอมรับว่าคนพิการมีความสามารถตามกฎหมายบนพื้นฐานอันเท่าเทียมกันกับบุคคลอื่นในทุกแง่มุมของชีวิต
3. รัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการจัดให้คนพิการเข้าถึงการสนับสนุนที่ตนต้องการในการใช้ความสามารถตามกฎหมาย
4. รัฐภาคีรับรองว่ามาตรการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถตามกฎหมายจะให้การปกป้องที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการใช้ความสามารถนั้นไปในทางที่ผิด ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ มาตรการปกป้องดังกล่าวจะต้องประกันให้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถตามกฎหมายนั้นเคารพสิทธิ เจตนา รมณ์ และความต้องการของบุคคลนั้นเป็นอิสระจากการทับซ้อนของผลประโยชน์ และอิทธิพลใดๆ อีกทั้งต้องได้สัดส่วนและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ของบุคคล โดยจะบังคับใช้ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และจะต้องมีการทบทวนเป็นระยะโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นอิสระและไม่ขึ้นกับฝ่ายใดหรือองค์กรตุลาการ มาตรการคุ้มครองดังกล่าวจะต้องเป็นสัดส่วนกับระดับที่มาตรการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและประโยชน์ของบุคคลนั้น
5. ภายใต้บทบัญญัติของข้อนี้ รัฐภาคีดำเนินมาตรการทั้งปวงที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อประกันสิทธิที่เท่าเทียมกันของผู้พิการในการเป็นเจ้าของหรือรับเป็นมรดกซึ่งทรัพย์สิน การควบคุมการเงินของตน และการเข้าถึงเงินกู้ทางธนาคาร เงินจำนอง และสินเชื่อทางการเงินในรูปแบบอื่นๆ อย่าง

เท่าเทียมกัน รวมทั้งต้องประกันว่าผู้พิการจะไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ

ข้อ 13

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

1. รัฐภาคีจะประกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับคนพิการบนพื้นฐานของเสมอภาคกับผู้อื่น ซึ่งรวมถึงการจัดหาที่พำนักตามขั้นตอนและเหมาะสมตามวัย เพื่ออำนวยความสะดวกในการแสดงบทบาทของคนพิการในฐานะผู้มีส่วนร่วมโดยตรงและโดยทางอ้อม รวมทั้งในฐานะเป็นสักขีพยาน ในกระบวนการดำเนินกฎหมายทั้งปวง รวมทั้งในขั้นตอนการสอบสวนและขั้นตอนเบื้องต้นอื่นๆ
2. เพื่อประกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับคนพิการ รัฐภาคีจะส่งเสริมการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ทำงานในด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

ข้อ 14

เสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล

1. รัฐภาคีจะประกันให้คนพิการ บนพื้นฐานที่เสมอภาคกับผู้อื่น
 - (ก) ได้รับสิทธิในเสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล
 - (ข) ไม่ถูกกีดกันเสรีภาพของตนโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือตามอำเภอใจ และการกีดกันเสรีภาพใด ๆ จะต้องสอดคล้องกันตามกฎหมาย และไม่ว่ากรณีใดก็ตาม การเกิดความพิการย่อมไม่เป็นเหตุให้นำซึ่งการกีดกันซึ่งเสรีภาพ
2. รัฐภาคีประกันว่า หากคนพิการถูกกีดกันเสรีภาพโดยกระบวนการใดๆ พวกเขาจะได้รับการรับรองบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับผู้อื่น ตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและจะได้รับการปฏิบัติโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหลักการของอนุสัญญาฉบับนี้ รวมทั้งโดยการอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม

ข้อ 15

เสรีภาพจากการถูกทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ศรีหรือการลงโทษ

1. คนพิการใด ๆ ย่อมไม่เป็นเหยื่อของการกระทำทรมานหรือโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการปฏิบัติตบอบอย่างเลวร้ายหรือในลักษณะเป็นการลงโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะไม่สามารถทำการทดลองทางการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์ โดยปราศจากความยินยอมโดยสมัครใจของคนพิการ
2. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการทั้งปวงทางกฎหมาย การปกครอง ทางศาลหรือมาตรการอื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันคนพิการจากการเป็นเหยื่อของการกระทำทรมานหรือโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการปฏิบัติตบอบอย่างเลวร้ายหรือในลักษณะเป็นการลงโทษบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับผู้อื่น

ข้อ 16

เสรีภาพจากการแสวงหาผลประโยชน์, การใช้ความรุนแรงและการถูกล่อลวง

1. รัฐภาคีจะใช้มาตรการทั้งปวงทางกฎหมาย การปกครอง สังคม การศึกษาและมาตรการอื่นที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อคุ้มครองคนพิการทั้งภายในและนอกเคหสถาน จากการแสวงหาผลประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและการถูกล่อลวงในทุกรูปแบบ รวมถึงการกระทำละเมิดทางเพศ

2. รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและล่อลวง ด้วยการรับรองให้มีความช่วยเหลือที่เหมาะสมโดยคำนึงตามเพศและวัยของบุคคล และให้การสนับสนุนแก่คนพิการและครอบครัวและผู้ทำหน้าที่ดูแลของบุคคลเหล่านี้ โดยการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและความรู้เกี่ยวกับวิธีหลีกเลี่ยง ตระหนักและรายงานเหตุการณ์การถูกแสวงหาผลประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและล่อลวง รัฐภาคีจะต้องรับรองว่าการบริการให้ความคุ้มครองจะพิจารณาจากวัย เพศ และความพิการของบุคคล
3. เพื่อป้องกันมิให้เกิดแสวงหาผลประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและล่อลวง รัฐภาคีจะต้องรับรองว่า สิ่งอำนวยความสะดวกและแผนงานที่ออกแบบเพื่อดูแลคนพิการ จะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพจากเจ้าพนักงานอิสระ
4. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงในการส่งเสริมการรักษาให้หายจากการพิการทางร่างกาย ความพิการที่ตรวจพบและการพิการทางจิตใจ ส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพและการกลับเข้าไปในสังคมของคนพิการซึ่งตกเป็นเหยื่อของการแสวงหาผลประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและล่อลวงไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ รวมถึงโดยการจัดให้บริการคุ้มครองด้วย การรักษาและการได้กลับเข้าสู่สังคมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ สวัสดิการ การเคารพตนเอง ศักดิ์ศรีและการอยู่ได้ด้วยตนเองของบุคคล และในสภาพแวดล้อมที่คำนึงถึงความต้องการตามเพศและวัยของบุคคลด้วย
5. รัฐภาคีจะจัดทำกฎหมายและนโยบายที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงกฎหมายและนโยบายสำหรับสตรีและเด็กเป็นการเฉพาะ เพื่อรับรองว่าการแสวงหาผลประโยชน์ การใช้ความรุนแรงและการล่อลวงที่เกิดขึ้น จะมีการบ่งชี้ สอบสวนและ (หากเหมาะสม) ฟ้องร้องดำเนินคดีต่อไป

ข้อ 17

การพิทักษ์ศักดิ์ศรีของบุคคล

คนพิการทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเคารพต่อศักดิ์ศรีทางร่างกายและจิตใจของตนบนพื้นฐานอันเท่าเทียมกับบุคคลอื่น

ข้อ 18

เสรีภาพในการย้ายถิ่นฐานและการถือสัญชาติ

1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของคนพิการที่จะมีเสรีภาพในการย้ายถิ่นฐาน เสรีภาพในการเลือกที่อยู่อาศัยของตนเอง และในการถือสัญชาติ ได้อย่างเสมอภาคกับผู้อื่น รวมทั้งโดยการรับรองให้คนพิการ :
 - (ก) มีสิทธิในการได้และเปลี่ยนแปลงสัญชาติ และจะต้องไม่ถูกถอนสัญชาติตามอำเภอใจหรือเพราะเหตุจากความพิการ
 - (ข) ไม่ถูกลิดรอน เพราะเหตุจากความพิการ ในการมีสิทธิที่จะได้รับ ครอบครองและใช้เอกสารสัญชาติของตนหรือเอกสารอื่นเกี่ยวกับบัตรประจำตัว หรือดำเนินขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมืองที่จำเป็นในการย้ายถิ่นฐานได้
 - (ค) มีอิสระในการออกจากประเทศใด ๆ ได้ รวมทั้งประเทศของตน

(ง) ไม่ถูกลิดรอนสิทธิในการเข้าประเทศของตนโดยตามอำเภอใจหรือเพราะเหตุจากความพิการ

2. เด็กพิการจะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังจากเกิด และจะมีสิทธิตั้งแต่เกิดในการมีชื่อ มีสิทธิที่จะได้มาซึ่งสัญชาติ และ ในขอบเขตที่เป็นไปได้ที่สุด สิทธิที่จะรู้จักและได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน

ข้อ 19

การอยู่ได้ด้วยตนเองและได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งในชุมชน

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาฉบับนี้ ยอมรับสิทธิอันเสมอภาคของคนพิการทั้งหลายในการอยู่อาศัยในชุมชน โดยสามารถเลือกได้อย่างเท่าเทียมกับผู้อื่น และจะดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่เอื้อให้คนพิการสามารถใช้สิทธินี้ได้เต็มที่ และได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งรับรองว่า :

- (ก) คนพิการมีโอกาสเลือกสถานที่อยู่อาศัย ทั้งสถานที่ตั้งและบุคคลที่ตนต้องการอาศัยอยู่ด้วย โดยเสมอภาคกับผู้อื่น และไม่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในที่อาศัยที่มีการจัดเตรียมให้เฉพาะเท่านั้น
- (ข) คนพิการจะสามารถเข้าถึงบริการในระดับต่าง ๆ ทั้งบริการภายในเคหสถาน ที่พักอาศัย และบริการสนับสนุนอื่นๆ ในชุมชน รวมถึงความช่วยเหลือส่วนบุคคลที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และจำเป็นต่อการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งในชุมชน และจำเป็นต่อการป้องกันการถูกทอดทิ้งหรือแบ่งแยกออกจากชุมชน
- (ค) บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชนไว้สำหรับประชาชนทั่วไปจะต้องจัดสรรไว้ให้กับคนพิการอย่างเสมอภาคและตรงตามความต้องการของคนพิการ

ข้อ 20

การขยับเคลื่อนไหวอิริยาบถส่วนตัว

รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่ได้ผลเพื่อรับรองเสรีภาพในการเคลื่อนไหวอิริยาบถส่วนตัวอย่างเป็นอิสระที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับคนพิการ รวมทั้ง

- (ก) อำนาจความสะดวกในการเคลื่อนไหวอิริยาบถของคนพิการในลักษณะและในเวลาตามที่บุคคลนั้นเลือก และตามค่าใช้จ่ายที่จะสามารถชำระได้
- (ข) อำนาจความสะดวกให้คนพิการในการเข้าถึงเครื่องช่วย เครื่องมือ เทคโนโลยีช่วยในการเคลื่อนไหว และรูปแบบต่างๆ ของความช่วยเหลือที่เป็นบุคคลและที่เป็นสื่อกลาง รวมทั้งทำให้สิ่งดังกล่าวอยู่ในราคาที่ชำระได้
- (ค) จัดการฝึกอบรมด้านทักษะการเคลื่อนไหวแก่คนพิการและแก่เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานกับคนพิการ
- (ง) สนับสนุนให้องค์กรเอกชนที่ผลิตเครื่องช่วยในการเคลื่อนไหว เครื่องมือ เทคโนโลยีช่วยต่างๆ ที่คำนึงถึงการเคลื่อนไหวในทุกอิริยาบถของคนพิการ

ข้อ 21

เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น และการเข้าถึงสารสนเทศ

รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อรองรับให้คนพิการสามารถใช้สิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออกและแสดงความคิดเห็น อันรวมถึงเสรีภาพในการแสวงหา ได้รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและ

ความคิดทุกประเภทบนพื้นฐานอันเท่าเทียมกับบุคคลอื่นและผ่านรูปแบบของการสื่อสารทุกชนิดตามที่
 คนพิการเลือก ตามคำจำกัดความในข้อ 2 ของอนุสัญญาฯ นี้ โดยรวมถึงการ

- (ก) ให้ข้อมูลที่มีไว้สำหรับประชาชนทั่วไปแก่คนพิการในรูปแบบและเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงได้
 และเหมาะสมต่อความพิการในรูปแบบต่างๆ ภายในเวลาที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมใดๆ
- (ข) ยอมรับและอำนวยความสะดวกการใช้ภาษามือ ภาษาเบรลล์ การสื่อสารทางเลือกหรือเพิ่ม
 เต็ม และช่องทางวิธีการและรูปแบบการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้อื่นๆ ที่คนพิการเลือกในการ
 ประสานอย่างเป็นทางการ
- (ค) กระตุ้นภาคเอกชนซึ่งให้บริการประชาชนโดยทั่วไป รวมถึงอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ข้อมูลและ
 บริการในรูปแบบที่คนพิการเข้าถึงและใช้งานได้
- (ง) สนับสนุนให้สื่อมวลชน รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต จัดทำบริการของตนให้
 คนพิการสามารถเข้าถึงได้
- (จ) รับรองและส่งเสริมการใช้ภาษามือ

ข้อ 22

การเคารพความเป็นส่วนตัว

1. คนพิการย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยตามอำเภอใจหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อความเป็นส่วนตัว
 ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อ หรือการสื่อสารประเภทอื่นของตน หรือถูกโจมตีเกียรติยศ
 และชื่อเสียงโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย หรือรูปแบบ
 การจัดลักษณะการอยู่อาศัย คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกแซง
 หรือการโจมตีดังกล่าว
2. รัฐภาคีจะคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของข้อมูลบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถ
 ภาพของคนพิการ โดยเป็นไปอย่างเสมอภาคกับผู้อื่น

ข้อ 23

การเคารพในการสร้างครอบครัวและครอบครัว

1. รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่ได้ผลและเหมาะสมเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในทุกด้านที่เกี่ยวกับ
 การสมรส ครอบครัว ความสัมพันธ์ของบิดามารดา และความสัมพันธ์อื่นๆ ของบุคคล โดยจะรับรองว่า
 - (ก) สิทธิของคนพิการทั้งหลายที่ถึงวัยที่จะสมรสได้ให้สามารถสมรสและสร้างครอบครัวได้
 โดยเป็นตามความสมัครใจและเห็นชอบโดยสิทธิขาดของผู้ที่ประสงค์จะเป็นคู่ครองกัน
 - (ข) สิทธิของคนพิการในการตัดสินใจได้อย่างอิสระและรับรู้ผิดชอบในการกำหนดจำนวนบุตรและ
 การเว้นระยะห่างของการมีบุตร และให้เข้าถึงสารสนเทศที่เหมาะสมกับวัย การให้ความรู้ด้าน
 การมีบุตรและวางแผนครอบครัว วิธีการที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถใช้สิทธิและโอกาส
 ที่เท่าเทียมกับผู้อื่นในการคงสภาพความสามารถในการมีบุตรของตนไว้
 - (ค) คนพิการรวมทั้งเด็กพิการ มีความสามารถในการเจริญพันธุ์บนพื้นฐานอันเท่าเทียมกับบุคคลอื่น
2. รัฐภาคีรับรองสิทธิและความรับผิดชอบของคนพิการเกี่ยวกับการเป็นผู้ปกครอง ผู้อุปถัมภ์ ผู้พิทักษ์
 และการรับบุตรบุญธรรม หรือสถาบันอื่นที่คล้ายคลึงกันซึ่งแนวคิดเหล่านี้โดยให้บรรจุไว้ในกฎหมายแห่ง

ชาติ ทั้งนี้ สิทธิประโยชน์ของเด็กย่อมถือเป็นสิ่งสูงสุดในทุกกรณี รัฐภาคีจะให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่คนพิการในการทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตร

3. รัฐภาคีรับรองว่าเด็กพิการมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้อื่นในด้านชีวิตครอบครัวและโดยตระหนักถึงสิทธิเหล่านี้ จะป้องกันการปกปิด ละทิ้ง ละเลย และพรากเด็กพิการจากครอบครัว ทั้งนี้ รัฐภาคีจะดำเนินการเพื่อจัดให้สาธารณชน บริการ และการสนับสนุนเมื่อแรกอันเป็นที่เข้าใจได้แก่เด็กพิการและครอบครัว
4. รัฐภาคีรับรองว่าเด็กจะไม่ถูกพรากจากบิดามารดาโดยขัดต่อความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่จะกำหนดโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจตามการตัดสินใจของศาล โดยสอดคล้องกับกฎหมายและกระบวนการที่บังคับใช้ ซึ่งเห็นว่าการแยกเด็กจากบิดามารดามีความจำเป็นเพื่อสิทธิประโยชน์สูงสุดของเด็ก ในทุกกรณีเด็กย่อมไม่ถูกพรากจากบิดามารดาเพราะเหตุของความพิการไม่ว่าของเด็กหรือของบิดาหรือมารดา หรือของทั้งบิดาและมารดา
5. ในกรณีที่ครอบครัวใกล้ชิดไม่สามารถดูแลเด็กพิการได้ รัฐภาคีจะดำเนินการพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เด็กพิการดังกล่าวได้รับการดูแลภายในแวดวงที่กว้างขึ้นของครอบครัวของเด็กเอง แต่หากยังไม่อาจเป็นไปได้ ก็ให้ได้รับการดูแลภายในชุมชนที่ครอบครัวของเด็กพิการดังกล่าวอาศัยอยู่

ข้อ 24

การศึกษา

1. รัฐภาคีรับรองสิทธิของคนพิการในด้านการศึกษา และเพื่อให้บรรลุตามสิทธินี้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติและบนพื้นฐานโอกาสที่เท่าเทียมกัน รัฐภาคีจะจัดให้มีระบบการศึกษาที่ทั่วถึงในทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเพื่อ
 - (ก) พัฒนาศักยภาพของมนุษย์และการสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตนอย่างเต็มที่ โดยการเสริมสร้างการเคารพในสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐานและความหลากหลายของมนุษย์
 - (ข) ให้คนพิการพัฒนาบุคลิกภาพ พรสวรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ของตน รวมทั้งความสามารถด้านจิตใจและร่างกาย ให้มีศักยภาพสูงสุด
 - (ค) ทำให้คนพิการสามารถเข้ามีส่วนร่วมในสังคมอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. โดยตระหนักถึงสิทธิดังกล่าวนี้ รัฐภาคีขอรับรองว่า
 - (ก) คนพิการจะไม่ถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษาสามัญ ทั้งนี้ บนพื้นฐานที่เสมอภาคกับผู้อื่น และเด็กพิการจะไม่ถูกกีดกันจากการจัดให้เล่าเรียนฟรี การศึกษาภาคบังคับขั้นประถมและมัธยม เพราะเหตุจากความพิการ
 - (ข) คนพิการจะสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับประถมและมัธยมที่มีคุณภาพและไม่เสียค่าใช้จ่ายร่วมกับคนทั่วไปได้โดยเท่าเทียมกับผู้อื่นที่จัดให้มีในชุมชนที่อาศัยอยู่
 - (ค) คนพิการจะได้รับการเอื้ออำนวยที่สมเหตุผลกับความต้องการของแต่ละบุคคล
 - (ง) คนพิการได้รับการสนับสนุนตามที่ต้องการในระบบการศึกษาทั่วไปเพื่ออำนวยความสะดวกทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
 - (จ) มีการจัดมาตรการสนับสนุนเฉพาะที่มีประสิทธิภาพแก่คนพิการในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทางวิชาการและทางสังคมสูงสุด และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการรวมคนพิการเข้าในระบบโดยสมบูรณ์
3. รัฐภาคีจะดำเนินการให้คนพิการสามารถเรียนรู้ทักษะในการพัฒนาชีวิตและทางสังคมเพื่อให้สามารถ

เข้าร่วมในการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมสมบูรณ์ในฐานะเป็นสมาชิกในชุมชน เพื่อการนี้ รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมอันรวมถึง

- (ก) ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเบรลล์ ตัวอักษรทางเลือกอื่น แบบนิยม วิธีและรูปแบบการสื่อสารทางเลือกแบบผสมผสาน ทักษะในการปรับตัวและเคลื่อนไหวอริยาบถ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการสนับสนุนผู้ที่มีสายตาเลือนราง และสนับสนุนให้มีสิ่งช่วยบอก
 - (ข) ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษามือและสนับสนุนให้มีสิ่งช่วยบอกที่เป็นตัวอักษรสำหรับกลุ่มผู้พิการทางการได้ยิน
 - (ค) รับรองว่าการให้การศึกษาแก่บุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ซึ่งพิการด้านการมองเห็น การได้ยิน และทั้งพิการทางการได้ยินและมองเห็น จะได้สื่อสารถึงกันได้ด้วยภาษาและวิธีสื่อสารที่เหมาะสมที่สุดกับแต่ละบุคคล และในสิ่งแวดล้อมที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในด้านความรู้และสังคมได้สูงสุด
4. เพื่อเป็นการรับรองการตระหนักถึงสิทธิประการดังกล่าว รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อว่าอาจารย์ รวมทั้งคนพิการที่มีความชำนาญในการใช้ภาษามือและภาษาเบรลล์ และจะฝึกอบรมผู้ประกอบวิชาชีพและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในทุกๆระดับการศึกษา การฝึกอบรมดังกล่าวจะบรรจุความรู้เกี่ยวกับความพิการไว้และการใช้แบบนิยม วิธีและรูปแบบการสื่อสารทางเลือกแบบผสมผสาน เทคนิคและวัสดุการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนคนพิการ
5. รัฐภาคีจะดำเนินการให้คนพิการเข้าถึงการศึกษาระดับวิทยาลัย การฝึกอบรมวิชาชีพ การศึกษาผู้ใหญ่และการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติและโดยเท่าเทียมกับผู้อื่น เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว รัฐภาคีรับรองว่าจะจัดให้มีการเอื้ออำนวยที่สมเหตุผลแก่คนพิการ

ข้อ 25

สุขภาพ

รัฐภาคีรับรองว่าคนพิการมีสิทธิได้รับมาตรฐานสาธารณสุขสูงสุดโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุจากความพิการ ทั้งนี้ รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อรองรับให้คนพิการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขที่เหมาะสมตามเพศของบุคคล รวมถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสุขภาพ โดยรัฐภาคีจะ

- (ก) จัดให้บริการด้านสุขภาพแก่คนพิการในระดับขอบเขต คุณภาพ และมาตรฐานเดียวกันที่เป็นบริการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ หรือจะพอรับภาระค่าใช้จ่ายได้ที่จัดให้กับบุคคลอื่นๆ รวมถึงบริการด้านสุขภาพเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์และการมีบุตร และแผนงานสาธารณสุข ที่มีให้กับประชาชนทั่วไป
- (ข) จัดให้บริการด้านสุขภาพที่จำเป็นสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับความพิการ รวมทั้งการวินิจฉัยโรคและเข้าแทรกแซงช่วยเหลือในระยะต้นอย่างเหมาะสม และการบริการที่จัดให้เพื่อให้เกิดมีความพิการในระดับน้อยที่สุดและป้องกันไม่ให้เกิดความพิการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ รวมทั้งในเด็กและผู้สูงอายุ
- (ค) จัดให้บริการสาธารณสุขเหล่านี้ในลักษณะใกล้ชิดที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้กับชุมชนของประชาชนเอง รวมทั้งในพื้นที่ห่างไกลในชนบท

- (ง) กำหนดให้ผู้มีอาชีพเกี่ยวกับด้านสาธารณสุขให้การดูแลคนพิการด้วยคุณภาพเดียวกันกับที่ให้แก่คนอื่น ๆ ทั้งนี้ เป็นไปตามความเห็นชอบโดยสมัครใจและมีการแจ้งให้ทราบ โดยเพิ่มการรับรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี การอยู่ได้ด้วยตนเอง และเป็นไปตามความต้องการของคนพิการโดยวิธีฝึกอบรมและประกาศบังคับใช้มาตรฐานจรรยาบรรณเกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพกับทั้งภาครัฐและเอกชน
- (จ) กำหนดข้อห้ามบังคับไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการจัดให้การประกันสุขภาพและประกันชีวิตในกรณีที่กำหนดอนุญาตไว้ตามกฎหมายแห่งชาติ ซึ่งจะต้องจัดให้อย่างยุติธรรมและเหมาะสม
- (ฉ) ป้องกันการปฏิเสธการสาธารณสุขหรือการบริการด้านสาธารณสุขหรืออาหารและน้ำดื่มโดยการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุเพราะความพิการ

ข้อ 26

การส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพ

1. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนที่เท่าเทียมกัน เพื่อให้คนพิการสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ใช้ความสามารถทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและอาชีพได้อย่างเต็มที่ที่สุด รวมทั้งได้รับการยอมรับรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งและได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้านของชีวิต เพื่อการนี้ รัฐภาคีจะจัดระบบ เสริมสร้างและขยายบริการส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพ การว่างงาน การศึกษาและบริการสังคม ในลักษณะที่
 - (ก) บริการและแผนส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพที่สามารถตรวจพบความพิการได้ตั้งแต่ในระยะเริ่มต้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ด้วยการประเมินอย่างทั่วถึงตามความจำเป็นและพื้นฐานความแข็งแรงของแต่ละบุคคล
 - (ข) ทั้งนี้ บริการและแผนส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพจะต้องส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมและการยอมรับคนพิการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและทุกด้านของสังคม โดยเป็นไปตามความสมัครใจ และบริการดังกล่าวจะมีไว้สำหรับคนพิการอย่างใกล้ชิดที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้กับชุมชนที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ รวมทั้งในพื้นที่ห่างไกลในชนบท
2. รัฐภาคีจะส่งเสริมให้พัฒนาด้านการฝึกอบรมระยะต้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านบริการส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ
3. รัฐภาคีจะต้องสนับสนุนให้มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีช่วยเหลือซึ่งออกแบบไว้สำหรับคนพิการและเกี่ยวเนื่องกับการส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ

ข้อ 27

งานและการว่างงาน

1. รัฐภาคีรับรองสิทธิของคนพิการในการทำงานได้โดยเสมอภาคกับผู้อื่น ทั้งนี้ รวมถึงสิทธิในโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยการทำงานที่ตนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกโดยอิสระและได้รับการยอมรับในตลาดแรงงาน และทำงานในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปิด อยู่ร่วมกับคนอื่น และให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้ รัฐภาคีจะป้องกันและส่งเสริมความตระหนักถึงสิทธิในการทำงาน รวมถึงสำหรับ ผู้ซึ่งกลายเป็น

บุคคลทุพพลภาพในระหว่างการทำงาน โดยการดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสม รวมถึงโดยการตรา กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- (ก) ห้ามการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุจากความพิการในทุกด้านที่เกี่ยวกับการจ้างงาน รวมถึงเงื่อนไขในการคัดเลือกบุคคล ว่าจ้าง และจ้างงาน คงไว้ซึ่งการจ้างงาน ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน
 - (ข) ปกป้องสิทธิของคนพิการ โดยเสมอภาคกับผู้อื่น ด้วยการปรับและทำให้เงื่อนไขการทำงานเอื้อต่อคนพิการ รวมทั้งโอกาสที่เท่าเทียมกันและค่าตอบแทนการทำงานที่เสมอภาคในจำนวนเงินที่เท่ากัน, ความปลอดภัยและเงื่อนไขการทำงานที่ถูกต้องลักษณะ รวมทั้งคุ้มครองจากการก่อกวน และการชดเชยตามคำร้องเรียน
 - (ค) รับรองให้คนพิการสามารถใช้สิทธิในรูปของสหภาพแรงงานและการค้า โดยเสมอภาคกับผู้อื่น และเป็นไปตามกฎหมายแห่งชาติที่บังคับใช้กับประชาชนทั่วไป
 - (ง) ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงแผนงานด้านเทคนิคและแนะแนวอาชีพทั่วไป บริการจัดหางานให้ตลอดจนการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง
 - (จ) ส่งเสริมโอกาสการจ้างงานและความก้าวหน้าในงานอาชีพสำหรับคนพิการในตลาดแรงงาน รวมทั้งช่วยเหลือในการจัดหา ใต้รับและคงการจ้างงานไว้ รวมทั้งการได้กลับเข้าทำงานอีกครั้ง
 - (ฉ) ส่งเสริมโอกาสในการประกอบอาชีพอิสระ การเป็นผู้ประกอบและเริ่มธุรกิจของตนเอง
 - (ช) ว่าจ้างคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงานภาครัฐ
 - (ซ) ส่งเสริมการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานภาคเอกชนด้วยนโยบายและมาตรการที่เหมาะสม ซึ่งอาจรวมถึงแผนให้การรับรอง แรงจูงใจและมาตรการอื่น ๆ
 - (ฌ) รับรองให้จัดที่พักอาศัยตามความเหมาะสมแก่คนพิการในสถานที่ทำงาน
 - (ญ) ส่งเสริมให้คนพิการได้รับประสบการณ์ทำงานในตลาดแรงงานเปิด
 - (ฎ) ส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ให้สามารถมีงานทำอย่างต่อเนื่องและแผนงานนำ คนพิการให้สามารถกลับเข้าทำงานได้อีกครั้ง
2. รัฐภาคีรับรองว่าคนพิการย่อมไม่ถูกหน่วงไว้เยี่ยงทาสหรือเข้ารับใช้ และจะได้รับการคุ้มครอง โดยเท่าเทียมกับผู้อื่น จากการบังคับใช้แรงงาน

ข้อ 28

มาตรฐานความเป็นอยู่และความคุ้มครองทางสังคมอย่างพอเพียง¹

1. รัฐภาคีตระหนักถึงสิทธิของคนพิการสำหรับมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีพอเพียงสำหรับตนเองและครอบครัว รวมถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่พอเพียง และปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเข้าถึงแหล่งน้ำที่สะอาด และจะดำเนินขั้นตอนเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติตามสิทธิเหล่านี้ได้จริงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุจากความพิการ

¹ คณะกรรมการเฉพาะกิจได้ใช้คำว่าความคุ้มครองทางสังคม ด้วยความเข้าใจว่าคำนี้มีกรตีความอย่างกว้างขวาง ตามที่ระบุไว้ในรายงานของเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาสังคมในสมัยประชุมครั้งที่สามสิบเก้า (E/CN.5/2001/2) กลับไปดูเนื้อความอีกครั้ง

2. รัฐบาลคิเตรหนักถึงสิทธิของคนพิการในการได้รับความคุ้มครองทางสังคม และสามารถใช้อัตริตติตั้งกล่าวได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุจากความพิการ และจะดำเนินขั้นตอนเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติตามสิทธิเหล่านี้ได้จริง ทั้งนี้รวมถึงมาตรการดังนี้
- (ก) รับรองให้คนพิการเข้าถึงบริการ เครื่องมือและความช่วยเหลืออื่นที่เหมาะสมและที่สามารถแบกภาระค่าใช้จ่ายได้ในส่วนของความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความพิการ
 - (ข) รับรองให้คนพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงและเด็กหญิงพิการและคนพิการที่สูงอายุ สามารถเข้าถึงแผนคุ้มครองด้านสังคม และแผนขจัดความยากจน
 - (ค) รับรองให้คนพิการและครอบครัวของคนพิการที่มีสภาพความเป็นอยู่ยากจนได้เข้าถึงความช่วยเหลือจากภาครัฐในเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ รวมถึงการฝึกอบรม การให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือด้านการเงินและการดูแลเพื่อบรรเทา
 - (ง) รับรองให้คนพิการเข้าถึงแผนงานเคหะของภาครัฐ
 - (จ) รับรองให้คนพิการสามารถเข้าถึงแผนสิทธิประโยชน์หลังเกษียณอายุโดยเท่าเทียมกับผู้อื่น

ข้อ 29

การมีส่วนร่วมในการเมืองและสาธารณกิจ

รัฐบาลคิเตรหนักจะรับรองสิทธิทางการเมืองสำหรับคนพิการและโอกาสในการใช้อัตริตติตั้งกล่าวได้อย่างเสมอภาคกับผู้อื่น และจะดำเนินการ

- (ก) รับรองให้คนพิการสามารถมีส่วนร่วมในด้านเกี่ยวกับการเมืองและสาธารณกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มทีและเท่าเทียมกับผู้อื่น ทั้งนี้ โดยเป็นไปตามกฎหมายแห่งชาติที่บังคับใช้กับประชาชนทั่วไป ทั้งโดยทางตรง หรือโดยการมีสิทธิเลือกผู้แทนของตนได้อย่างอิสระ รวมถึงสิทธิและโอกาสสำหรับคนพิการในการลงคะแนนเสียงและเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เหนือสิ่งอื่นใด ด้วยมาตรการดังนี้
 - (๑) รับรองให้ขั้นตอนการออกเสียง สิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุสามารถเข้าถึงได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถเข้าใจและใช้งานได้โดยง่ายตาย
 - (๒) คุ้มครองสิทธิของคนพิการในการออกเสียงด้วยการลงคะแนนลับในบัตรเลือกตั้งและการลงประชามติ โดยปราศจากการคุกคาม และสามารถลงสมัครเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งในทุกระดับในคณะรัฐบาลและปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาชนทั้งหลาย โดยอำนวยความสะดวกให้ใช้เทคโนโลยีช่วยใหม่ๆ ตามเหมาะสม
 - (๓) รับรองให้คนพิการมีอิสรภาพในการแสดงออกซึ่งเจตนาสมัครเป็นผู้นลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และด้วยการนี้ หากจำเป็น ตามที่คนพิการร้องขอ จะให้ความช่วยเหลือให้คนพิการได้ออกเสียงลงคะแนนตามที่ตนเลือก
- (ข) ส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมในเชิงกระตุ้นให้คนพิการสามารถมีส่วนร่วมในการปฏิบัติสาธารณกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และเป็นไปโดยเสมอภาคกับผู้อื่น และกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในสาธารณกิจ อันรวมถึง
 - (๑) การมีส่วนร่วมในองค์กรอิสระ และสมาคมที่ทำงานด้านสาธารณะและด้านการเมืองของประเทศ รวมทั้งกิจกรรมและการบริหารพรรคการเมือง

(๒) ก่อตั้งและร่วมกับองค์กรคนพิการในการทำหน้าที่เป็นผู้แทนของคนพิการในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น

ข้อ 30

การมีส่วนร่วมในด้านวัฒนธรรม นันทนาการ เวลาว่างและกีฬา

1. รัฐภาคีตระหนักถึงสิทธิของคนพิการในการได้มีส่วนร่วมในด้านวัฒนธรรมได้อย่างเสมอภาคกับผู้อื่น ทั้งนี้ รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อรับรองให้คนพิการ
 - (ก) ได้เข้าถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในทุกรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้
 - (ข) ได้เข้าถึงโปรแกรมโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร และกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ ในทุกรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้
 - (ค) เข้าถึงสถานที่ที่จัดแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมหรือบริการ อาทิ โรงละคร พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ห้องสมุดและบริการด้านท่องเที่ยว ทั้งนี้ ในขอบเขตที่จะทำได้ ให้สามารถเข้าถึง อนุสาวรีย์และโบราณสถานด้านวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศ
2. รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้คนพิการมีโอกาสได้พัฒนาและใช้ศักยภาพของตนทางด้านการสร้างสรรค์งาน ด้านศิลปะและปัญญา ไม่เพียงแต่เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้น แต่ยังเพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่สังคมอีกด้วย
3. รัฐภาคีจะดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมทั้งปวงโดยสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อรับรองให้กฎหมายคุ้มครองเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาไม่ทำให้เกิดมีการกีดกันที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นไปในลักษณะการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงผลงานวัฒนธรรม
4. คนพิการจะมีสิทธิโดยเสมอภาคกับผู้อื่นในการได้รับการยอมรับและส่งเสริมด้านวัฒนธรรมการสื่อสารและในด้านภาษาเฉพาะ ซึ่งรวมถึงภาษามือและวัฒนธรรมของผู้พิการทางการได้ยิน
5. โดยวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการได้มีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคกับผู้อื่นในกิจกรรมด้านนันทนาการ เวลาว่างและกีฬา รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมดังนี้
 - (ก) กระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการในขอบเขตสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเน้นหนักในทางกิจกรรมด้านกีฬาในทุกระดับ
 - (ข) รับรองให้คนพิการมีโอกาสจัดโครงสร้าง พัฒนาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะความพิการ เพื่อการนี้ จะกระตุ้นให้มีการจัด การสอน ฝึกอบรมและหาแหล่งทรัพยากรให้ โดยเสมอภาคกับผู้อื่น
 - (ค) รับรองให้คนพิการเข้าถึงสถานที่จัดกีฬา นันทนาการและท่องเที่ยว
 - (ง) รับรองให้เด็กพิการสามารถเข้าถึงเพื่อมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคในการเล่น นันทนาการ และกิจกรรมเวลาว่างและกีฬา ทั้งนี้กิจกรรมเหล่านั้นจะมุ่งจัดให้มีในระบบโรงเรียน
 - (จ) รับรองให้คนพิการเข้าถึงบริการที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว เวลาว่างและกีฬา

ข้อ 31

การเก็บรวบรวมสถิติและข้อมูล

1. รัฐภาคีจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม ซึ่งรวมถึงข้อมูลทางสถิติและงานวิจัย เพื่อจัดทำและดำเนินนโยบายเพื่อให้อนุสัญญาฉบับนี้มีผลบังคับ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลนี้ควรจะ
 - (ก) สอดคล้องกับมาตรการคุ้มครองที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย รวมถึงการตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลเพื่อรับรองการรักษาความลับและเคารพต่อความเป็นส่วนตัวของคนพิการ
 - (ข) สอดคล้องกับค่านิยมที่ยอมรับระหว่างประเทศเพื่อพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และหลักการตามจรรยาบรรณในการรวบรวมและใช้ข้อมูลด้านสถิติ
2. สารสนเทศที่เก็บรวบรวมตามข้อนี้จะยุติการรวบรวมตามความเหมาะสม และใช้เพื่อช่วยประเมินผลการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้ และจะใช้เพื่อกำหนดและแก้ปัญหา/อุปสรรคที่จำกัดสิทธิของคนพิการ
3. รัฐภาคีจะรับผิดชอบในการเผยแพร่สถิติเหล่านี้ และรับรองว่าคนพิการและบุคคลอื่นๆ จะสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้

ข้อ 32

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

1. รัฐภาคียอมรับถึงความสำคัญของการร่วมมือระหว่างประเทศและการส่งเสริมความร่วมมือดังกล่าว เพื่อสนับสนุนความพยายามระดับประเทศให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฉบับนี้ และจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในเรื่องนี้ ระหว่างและในหมู่รัฐภาคี และหากเหมาะสม ในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับองค์กรระหว่างประเทศและองค์การระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง และสมาคมเอกชนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรคนพิการ มาตรการดังกล่าวอาจรวมถึง
 - (ก) การรับรองว่าความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมถึงแผนพัฒนาระหว่างประเทศ จะครอบคลุมถึงคนพิการ และบุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงได้
 - (ข) การอำนวยความสะดวกให้และการสนับสนุนโครงการสร้างศักยภาพ โดยการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศ ประสบการณ์ โครงการอบรมและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด
 - (ค) การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในงานวิจัยและการเข้าถึงความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - (ง) หากเหมาะสมการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและเศรษฐกิจ รวมถึงโดยการส่งเสริมให้เข้าถึงและแบ่งปันเทคโนโลยีช่วยเหลือที่สามารถเข้าถึงได้ และโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยี
2. บทบัญญัติของข้อนี้ไม่มีผลกระทบต่อพันธกรณีของรัฐภาคีแต่ละรัฐในการที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีของตนภายใต้อนุสัญญาฯ นี้

ข้อ 33

การปฏิบัติและการติดตามระดับประเทศ

1. ภายใต้ระบบองค์กรของตน รัฐภาคีจะต้องกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักหนึ่งหน่วยงาน หรือมากกว่าหนึ่งหน่วยงานภายในรัฐบาล เกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับนี้ และจะต้องให้ความสำคัญในการจัดตั้งหรือแต่งตั้งกลไกการประสานงานภายในรัฐบาลเพื่อดูแลประเด็นที่สนับสนุนในเกิดการดำเนินงานในภาคส่วนต่างๆ และในระดับต่างๆ

2. ภายใต้ระบบกฎหมายและการบริหารจัดการของตน รัฐภาคีจะต้องรักษา เสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง แต่งตั้งหรือจัดตั้งโครงสร้างภายในประเทศ โดยอาจเป็นกลไกอิสระหนึ่งหน่วยงานหรือมากกว่า หากเหมาะสม เพื่อส่งเสริม พิทักษ์และติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับนี้ เมื่อได้แต่งตั้งหรือจัดตั้งกลไกดังกล่าวแล้ว รัฐภาคีจะต้องคำนึงถึงหลักการที่เกี่ยวกับสถานะและหน้าที่ของสถาบันระดับประเทศในการพิทักษ์และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
3. ภาคสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการและองค์กรผู้แทนของคนพิการ จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการติดตามการดำเนินการ

ข้อ 34

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

1. จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า “คณะกรรมการ”) ซึ่งจะปฏิบัติตามหน้าที่ที่ระบุไว้
2. เมื่ออนุสัญญาฯ นี้มีผลบังคับใช้ คณะกรรมการจะประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน ภายหลังจากที่มีการยื่นสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารเพิ่มอีก 60 ฉบับ องค์กรประกอบของคณะกรรมการจะเพิ่มขึ้นได้อีก 6 คน ทำให้คณะกรรมการมีจำนวนได้มากที่สุดถึง 18 คน
3. สมาชิกคณะกรรมการจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะส่วนตัวและต้องประกอบด้วยศีลธรรมอย่างสูง มีความสามารถและประสบการณ์ในสาขาภายใต้อนุสัญญาฯ นี้ เมื่อมีการเสนอชื่อผู้เข้ารับการเลือกตั้ง รัฐภาคีจะได้รับเชิญให้พิจารณาบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในข้อ 4.3 ของอนุสัญญาฯ นี้
4. สมาชิกของคณะกรรมการจะได้รับการเลือกตั้งจากรัฐภาคี โดยเป็นไปตามหลักการกระจายสัดส่วนตามภูมิศาสตร์อย่างทัดเทียมกัน การเป็นตัวแทนในรูปแบบที่แตกต่างกันของสังคมและของระบบกฎหมายหลัก สัดส่วนของเพศที่เท่าเทียมกัน และการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความพิการ
5. สมาชิกคณะกรรมการจะได้รับการเลือกตั้งโดยการลงคะแนนลับจากรายชื่อบุคคลที่เสนอโดยรัฐภาคีจากคนชาติที่เข้าร่วมการประชุมรัฐภาคี โดยในการประชุมดังกล่าวซึ่งองค์กรประชุมจะต้องประกอบด้วยรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาฯ นี้จำนวนสองในสาม บุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการจะต้องเป็นผู้ได้รับคะแนนเสียงจำนวนสูงที่สุดและเป็นเสียงข้างมากโดยเด็ดขาดของคะแนนเสียงจากผู้แทนรัฐภาคีที่เข้าประชุมและใช้สิทธิออกเสียง
6. การเลือกตั้งครั้งแรกจะจัดขึ้นภายในหกเดือนหลังจากที่อนุสัญญาฯ นี้มีผลบังคับใช้ อย่างน้อยที่สุด 4 เดือนก่อนวันเลือกตั้งของแต่ละครั้ง เลขานุการสหประชาชาติจะต้องส่งหนังสือเชิญให้รัฐภาคีเสนอชื่อผู้ลงเลือกตั้งภายใน 2 เดือน เลขานุการสหประชาชาติจะต้องเตรียมรายชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อให้ลงเลือกตั้งตามลำดับตัวอักษร โดยระบุรัฐภาคีที่เป็นผู้เสนอชื่อบุคคลดังกล่าว และจัดส่งรายชื่อต่อไปยังรัฐภาคี

ข้อ 35

การจัดทำรายงานของรัฐภาคี

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะส่งรายงานฉบับสมบูรณ์เกี่ยวกับมาตรการในการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาฯ ฉบับนี้และความคืบหน้าในส่วนที่เกี่ยวข้อง ต่อคณะกรรมการ โดยผ่านเลขานุการสหประชาชาติ ภายในระยะเวลา 2 ปีหลังจากที่อนุสัญญาฯ ฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง
2. หลังจากนั้น รัฐภาคีจะส่งรายงานฉบับต่อๆ ไปอย่างน้อยทุกๆ 4 ปี และเมื่อคณะกรรมการร้องขอ
3. คณะกรรมการจะตัดสินใจว่าแนวทางใดจะเหมาะสมสำหรับเนื้อหาของรายงาน

4. รัฐภาคีซึ่งได้ส่งรายงานเบื้องต้นไปยังคณะกรรมการแล้ว ไม่จำเป็นต้องรายงานข้อมูลที่ได้กล่าวไปแล้วซ้ำในรายงานฉบับต่อไป เมื่อมีการจัดเตรียมรายงานต่อคณะกรรมการ รัฐภาคีอาจจะพิจารณาในการจัดเตรียมรายงานควรเปิดให้สาธารณชนทราบและโปร่งใส และให้การพิจารณาต่อข้อบทตาม ข้อ 4.3 ของอนุสัญญาฯ ฉบับนี้
5. รายงานอาจบ่งชี้ปัจจัยและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อระดับของการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาฯ ฉบับนี้

ข้อ 36

การพิจารณารายงาน

1. รายงานแต่ละฉบับจะได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการ ซึ่งจะมีการให้ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับรายงานตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรและจะส่งต่อไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง รัฐภาคีอาจจะส่งข้อมูลต่างๆ ที่ตนเลือกไปยังคณะกรรมการ คณะกรรมการอาจร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับนี้จากรัฐภาคี
2. ถ้ารัฐภาคีส่งรายงานช้ากว่ากำหนด คณะกรรมการอาจแจ้งต่อรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องถึงความจำเป็นในการตรวจสอบการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ นั้นบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้ต่อคณะกรรมการ ถ้ารัฐภาคีนั้นไม่ส่งรายงานที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลา 3 เดือนหลังจากการที่ได้รับแจ้ง คณะกรรมการอาจเชิญรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการตรวจสอบนี้ด้วย ถ้ารัฐภาคีส่งรายงานที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติของวรรคแรกของข้อนี้จะนำมาบังคับใช้ด้วย
3. เลขานุการสหประชาชาติจะทำเปิดโอกาสให้รัฐภาคีทุกประเทศ สามารถเข้าถึงรายงาน
4. รัฐภาคีจะต้องเปิดโอกาสให้สาธารณชนในประเทศของตนสามารถเข้าถึงรายงานของตนและเปิดโอกาสให้สามารถเสนอข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับรายงานเหล่านี้
5. หากพิจารณาว่าเหมาะสม คณะกรรมการจะส่งรายงานของรัฐภาคีไปยังทบวงการชำนัญพิเศษ กองทุน และโครงการของสหประชาชาติ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แจ้งคำร้องหรือการระบุความจำเป็นสำหรับคำแนะนำทางวิชาการหรือความช่วยเหลือที่ระบุในรายงาน พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ (หากมี) เกี่ยวกับคำร้องหรือความจำเป็น

ข้อ 37

ความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีและคณะกรรมการ

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะร่วมมือกับคณะกรรมการ และช่วยเหลือสมาชิกในการดำเนินการตามอาณัติให้บรรลุผลสำเร็จ
2. ในความสัมพันธ์กับรัฐภาคี คณะกรรมการ จะให้การพิจารณาต่อวิธีการและจุดมุ่งหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพของประเทศในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ฉบับนี้ซึ่งรวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศด้วย

ข้อ 38

ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการกับหน่วยงานอื่น ๆ

เพื่อให้การปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในสาขาภายใต้อนุสัญญาฯ ฉบับปัจจุบัน นั้น

- ก) ทบวงการชำนัญพิเศษและหน่วยงานอื่นๆ ของสหประชาชาติจะมีสิทธิที่จะเป็นตัวแทนในการพิจารณาการปฏิบัติตามบทบัญญัติเหล่านั้นของอนุสัญญาฯ ฉบับปัจจุบันที่อยู่ภายในอาณาเขตของตน คณะกรรมการอาจเชิญทบวงการชำนัญพิเศษและหน่วยงานอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ที่อยู่ในอาณาเขต คณะกรรมการอาจเชิญทบวงการชำนัญพิเศษและหน่วยงานสหประชาชาติอื่นๆ เพื่อส่งรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ในเรื่องที่อยู่ภายในขอบเขตของการดำเนินงานของตน
- ข) คณะกรรมการ เมื่อปฏิบัติตามอาณัติของตน จะหารือตามความเหมาะสมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จัดตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนต่างๆ เพื่อประกันว่าแนวทางในการทำรายงานและข้อเสนอแนะโดยทั่วไปมีความต่อเนื่อง และหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนกันในการปฏิบัติงาน

ข้อ 39

การรายงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการจะต้องรายงานต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเป็นประจำทุกๆ 2 ปี เกี่ยวกับกิจกรรมของคณะกรรมการ และอาจจะเสนอข้อเสนอลงและข้อเสนอแนะทั่วไป โดยพิจารณาจากรายงานและข้อมูลที่ได้รับจากรัฐภาคีเป็นพื้นฐาน ข้อเสนอแนะข้อเสนอนั้นๆ ทั่วประเทศเช่นว่านั้นจะต้องรวมอยู่ในรายงานของคณะกรรมการ รวมทั้งข้อสังเกต (หากมี) จากรัฐภาคี

ข้อ 40

การประชุมรัฐภาคี

1. รัฐภาคีจะต้องจัดการประชุมเป็นประจำในรูปแบบของการประชุมรัฐภาคีเพื่อพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอนุวัติอนุสัญญานี้
2. ภายในเวลาไม่เกินหกเดือนหลังจากที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับ เลขานุการสหประชาชาติจะต้องจัดการประชุมรัฐภาคี การประชุมต่อมาเลขานุการสหประชาชาติจะต้องจัดขึ้นเป็นประจำทุก 2 ปี หรือตามมติของที่ประชุมรัฐภาคี

ข้อ 41

การเก็บรักษาอนุสัญญาฯ

เลขานุการสหประชาชาติเป็นผู้เก็บรักษาอนุสัญญานี้

ข้อ 42

การลงนาม

อนุสัญญานี้จะเปิดให้ทุกประเทศ และองค์การการรวมตัวระดับภูมิภาคลงนามได้ที่สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ในวันที่ 30 มีนาคม 2550

ข้อ 43

การมีผลผูกพัน

อนุสัญญาฉบับนี้ จะต้องได้รับการสัตยาบันโดยรัฐที่ได้ลงนามในอนุสัญญาฯ และได้รับการยืนยันอย่างเป็นทางการจากองค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาคที่ได้ลงนามในอนุสัญญาฯ
อนุสัญญาฯ จะเปิดให้มีการภาคยานุวัติโดยรัฐใดๆ หรือองค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาคที่ไม่ได้ลงนามในอนุสัญญาฯ

ข้อ 44

องค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาค

1. "องค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาค" หมายถึง องค์กรที่ประกอบด้วยรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยของภูมิภาคหนึ่ง ซึ่งรัฐสมาชิกของภูมิภาคนั้นได้ถ่ายโอนอำนาจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นตามอนุสัญญานี้ให้กับองค์กรระดับภูมิภาคดังกล่าวแล้ว องค์กรระดับภูมิภาคต่างๆ ดังกล่าวจะต้องประกาศในตราสารยืนยันอย่างเป็นทางการหรือภาคยานุวัติสาร ถึงขอบเขตอำนาจที่ได้รับในประเด็นภายใต้อนุสัญญานี้ หลังจากนั้น องค์กรระดับภูมิภาคดังกล่าวจะต้องแจ้งไปยังผู้เก็บรักษาอนุสัญญาให้ทราบถึงการแก้ไขที่สำคัญเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของตน
2. การอ้างถึง "รัฐภาคี" ในอนุสัญญานี้จะครอบคลุมถึงองค์กรระดับภูมิภาคดังกล่าว ภายในขอบเขตอำนาจขององค์กรนั้นๆ
3. ภายใต้วัตถุประสงค์ของข้อ 45 วรรค 1 และข้อ 47 วรรค 2 และ 3 จะไม่รวมถึงการยื่นสัตยาบันสารขององค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาค
4. องค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาค ภายใต้ขอบเขตอำนาจของตน อาจใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงในที่ประชุมรัฐภาคี โดยจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมดเท่ากับจำนวนรัฐสมาชิกทั้งหมดที่เป็นภาคีอนุสัญญานี้ องค์กรฯ จะไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงหากรัฐสมาชิกใดขององค์กรฯ ใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงของตนและในทางกลับกัน

ข้อ 45

การมีผลใช้บังคับ

1. อนุสัญญาฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่สามสิบนับแต่วันที่ได้มีการมอบสัตยาบันสารและภาคยานุวัติสารฉบับที่สี่สิบแล้ว
2. สำหรับรัฐแต่ละรัฐหรือองค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาคซึ่งได้ให้สัตยาบัน ยืนยันอย่างเป็นทางการหรือได้เข้าภาคยานุวัติภายหลังจากที่ได้มีการมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่สี่สิบ อนุสัญญาจะมีผลใช้บังคับกับรัฐนั้นสามสิบวันหลังจากวันที่รัฐนั้นได้มอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารของตนแล้ว

ข้อ 46

ข้อสงวน

1. ไม่อนุญาติให้มีข้อสงวนซึ่งขัดต่อวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของอนุสัญญาฯ ฉบับนี้
2. ข้อสงวนอาจถูกถอนได้ในทุกเวลา

ข้อ 47

การแก้ไข

1. รัฐภาคีอาจเสนอแก้ไขอนุสัญญานี้โดยยื่นขอแก้ไขต่อเลขาธิการสหประชาชาติ เลขานุการสหประชาชาติจะแจ้งข้อเสนอขอแก้ไขไปยังรัฐภาคีทั้งหมด โดยการขอให้มีการเห็นชอบว่าจะให้มีการประชุมรัฐภาคีเพื่อพิจารณาลงมติต่อข้อเสนอแก้ไขดังกล่าวหรือไม่ หากภายในระยะเวลา 4 เดือนที่ได้มีการแจ้งดังกล่าว มีรัฐภาคีอย่างน้อยจำนวน 1 ใน 3 เห็นชอบด้วย เลขานุการสหประชาชาติสามารถจัดการประชุมในนามองค์กรสหประชาชาติได้ ข้อเสนอแก้ไขที่ได้มีการพิจารณาลงมติดวยอมรับโดยเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของผู้แทนที่เข้าร่วมในที่ประชุมรัฐภาคีจะถูกนำเสนอให้ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติเห็นชอบและให้รัฐภาคีทั้งหมดให้การยอมรับ
2. ข้อแก้ไขที่ได้มีการรับรองและเห็นชอบในย่อหน้าที่ 1 ของข้อนี้ จะมีผลใช้บังคับ 30 วันหลังจากที่ 2 ใน 3 ของรัฐภาคี ณ วันที่มีการรับรองการแก้ไขดังกล่าวได้มอบสารการยอมรับ ภายหลังจากนั้น การแก้ไขจะมีผลบังคับใช้ต่อรัฐภาคีในวันที่ 30 ภายหลังจากการที่มีการยื่นสารการยอมรับแล้ว ข้อแก้ไขจะมีผลผูกพันเฉพาะรัฐภาคีที่ให้การยอมรับ
3. หากที่ประชุมรัฐภาคีมีมติเห็นชอบด้วยโดยฉันทามติ การแก้ไขที่ได้มีการรับรองและเห็นชอบตามย่อหน้าที่ 1 ของข้อนี้ ซึ่งเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะกับข้อ 34, 38, 39 และข้อ 40 จะมีผลใช้บังคับต่อรัฐภาคีทั้งหมด 30 วันหลังจากที่ 2 ใน 3 ของรัฐภาคี ณ วันที่มีการรับรองการแก้ไขดังกล่าวได้มอบสารการยอมรับ

ข้อ 48

การเพิกถอน

รัฐภาคีอาจเพิกถอนอนุสัญญานี้โดยการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ การเพิกถอนจะมีผล 1 ปีหลังจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับแจ้ง

ข้อ 49

รูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย

ตัวบทและข้อความที่ปรากฏในอนุสัญญาจะต้องอยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้

ข้อ 50

ตัวบทที่เป็นทางการ

อนุสัญญานี้มีตัวบทตัวบทภาษาอาหรับ จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน ซึ่งมีความถูกต้องเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นประจักษ์พยานสำคัญ ผู้มีอำนาจเต็มซึ่งลงนามข้างท้ายโดยได้รับการมอบอำนาจโดยถูกต้องเพื่อการนี้จากรัฐบาลของตนได้ลงนามในอนุสัญญานี้

ภาคผนวก 2

พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

บรรดารัฐภาคีของพิธีสารฉบับนี้ ได้ตกลงกัน ดังต่อไปนี้ :

ข้อ 1

1. รัฐภาคีของพิธีสารฉบับนี้ (รัฐภาคี) ยอมรับอำนาจของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (คณะกรรมการ) ในการรับและพิจารณาข้อร้องเรียนของหรือในนามของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายใต้เขตอำนาจของคณะกรรมการที่อ้างว่าเป็นผู้ที่รัฐภาคีละเมิดสิทธิภายใต้บทบัญญัติอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (อนุสัญญา)
2. คณะกรรมการจะไม่รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับรัฐภาคีของอนุสัญญาที่มีได้เป็นภาคีของพิธีสารฉบับนี้

ข้อ 2

คณะกรรมการจะไม่พิจารณารับข้อร้องเรียนในกรณีต่อไปนี้ :

- (ก) ข้อร้องเรียนซึ่งมิได้ระบุชื่อผู้ร้องเรียน
- (ข) ข้อร้องเรียนที่เป็นการใช้สิทธิโดยมิชอบในการยื่นข้อร้องเรียนหรือโดยไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติอนุสัญญา
- (ค) ข้อร้องเรียนดังกล่าวเคยได้รับการตรวจสอบโดยคณะกรรมการแล้ว หรือเคยได้รับการตรวจสอบหรืออยู่ในระหว่างการตรวจสอบโดยกระบวนการสอบสวนหรือไกล่เกลี่ยระหว่างประเทศอื่น
- (ง) การดำเนินการโดยใช้มาตรการเยียวยาภายในประเทศที่มีอยู่ยังไม่หมดสิ้น เว้นแต่การดำเนินการเยียวยาดังกล่าวล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือไม่น่าจะทำให้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (จ) ข้อร้องเรียนไม่มีเหตุผลหรือน้ำหนักเพียงพอ หรือเมื่อ
- (ฉ) ข้อเท็จจริงของข้อร้องเรียนเกิดขึ้นก่อนพิธีสารมีผลใช้บังคับต่อรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นกรณีข้อเท็จจริงเหล่านั้นยังคงอยู่หลังจากวันที่พิธีสารมีผลใช้บังคับ

ข้อ 3

ภายใต้บทบัญญัติ ข้อ 2 แห่งพิธีสารฉบับนี้ คณะกรรมการต้องแจ้งข้อร้องเรียนใดๆที่ได้รับไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องทราบโดยปกติเป็นความลับ รัฐภาคีดังกล่าวจะต้องยื่นคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร หรือถ้อยแถลงอธิบายเกี่ยวกับข้อร้องเรียนดังกล่าว พร้อมมาตรการแก้ไข (หากมี) ต่อคณะกรรมการภายใน 6 เดือน

ข้อ 4

1. หลังจากการรับข้อร้องเรียนและก่อนการพิจารณาตัดสินข้อร้องเรียน คณะกรรมการอาจส่งคำร้องขอให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องพิจารณาใช้มาตรการชั่วคราวเท่าที่จำเป็นโดยเร่งด่วนเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่ไม่สามารถแก้ไขได้อันอาจเกิดขึ้นแก่ผู้ที่อ้างว่าตนถูกละเมิดสิทธิ
2. กรณีที่คณะกรรมการใช้ดุลพินิจตามวรรคแรกของข้อนี้ ไม่ให้ถือว่าคณะกรรมการได้ตัดสินรับข้อร้องเรียน หรือตัดสินความถูกต้องของข้อร้องเรียน

ข้อ 5

คณะกรรมการจะดำเนินการตรวจสอบข้อร้องเรียนภายใต้พิธีสารฉบับนี้โดยการประชุมแบบปิดและจะส่งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อร้องเรียนพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ (หากมี) ให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องและผู้ร้องเรียนทราบภายหลังจากการตรวจสอบข้อร้องเรียน

ข้อ 6

1. หากคณะกรรมการได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ว่า รัฐภาคีใดกระทำการละเมิดสิทธิที่ระบุไว้ในอนุสัญญาอย่างร้ายแรงหรือเป็นระบบ คณะกรรมการอาจขอความร่วมมือรัฐภาคีนั้นในการตรวจสอบข้อมูลและเสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าว
2. คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สมาชิกคณะกรรมการหนึ่งคนหรือหลายคนดำเนินการไต่สวนข้อสังเกตที่รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องเสนอ รวมทั้งข้อมูลที่เชื่อถือได้อื่นที่มีอยู่ และรายงานผลต่อคณะกรรมการโดยตัวนการไต่สวนอาจรวมถึงการเดินทางเยือนรัฐภาคี หากจำเป็นและโดยความยินยอมของรัฐภาคีนั้น
3. หลังจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว คณะกรรมการจะส่งผลการตรวจสอบดังกล่าว พร้อมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง
4. รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องจะต้องยื่นข้อสังเกตต่อคณะกรรมการภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่รับผลการตรวจสอบ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ
5. การไต่สวนดังกล่าวจะกระทำโดยลับ และจะขอความร่วมมือจากรัฐภาคีในทุกขั้นตอนของกระบวนการไต่สวน

ข้อ 7

1. คณะกรรมการอาจขอให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องรวมรายละเอียดมาตรการดำเนินการตามผลการไต่สวนภายใต้ข้อ 6 ของพิธีสารนี้ไว้ในรายงานการปฏิบัติภายใต้ข้อ 35 ของอนุสัญญา
2. หากมีความจำเป็น คณะกรรมการอาจขอให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องแจ้งข้อมูลการดำเนินการตามผลการสอบสวนหลังจากสิ้นสุดระยะเวลา 6 เดือน ตามที่อ้างถึงในข้อ 6 (4)

ข้อ 8

รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจประกาศไม่ยอมรับอำนาจของคณะกรรมการตามข้อ 6 และข้อ 7 ในขณะที่ลงนามหรือขณะที่ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติพิธีสารนี้

ข้อ 9

เลขาธิการสหประชาชาติเป็นผู้เก็บรักษาพิธีสารฉบับนี้

ข้อ 10

พิธีสารนี้เปิดให้รัฐและองค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาคลงนามได้ที่สำนักงานใหญ่องค์กรสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2550

ข้อ 11

พิธีสารนี้จะต้องได้รับการให้สัตยาบันโดยรัฐที่ได้ลงนามพิธีสารนี้ซึ่งได้ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติอนุสัญญาแล้ว พิธีสารนี้จะต้องได้รับการยืนยันอย่างเป็นทางการจากองค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาคที่ได้ลงนามในพิธีสารนี้ซึ่งได้ยืนยันอย่างเป็นทางการหรือภาคยานุวัติอนุสัญญาแล้ว พิธีสารนี้จะเปิดให้รัฐหรือองค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาคที่ให้สัตยาบันหรือยืนยันอย่างเป็นทางการหรือภาคยานุวัติอนุสัญญาแล้วแต่ยังไม่ได้ลงนามในพิธีสารทำการภาคยานุวัติได้

ข้อ 12

1. “องค์กรการรวมตัวระดับภูมิภาค” หมายถึง องค์กรที่ประกอบด้วยรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยในภูมิภาคเดียวกันซึ่งได้รับการถ่ายโอนอำนาจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าวจากรัฐสมาชิกแล้ว องค์กรระดับภูมิภาคดังกล่าวจะต้องประกาศในตราสารยืนยันการยอมรับอย่างเป็นทางการหรือภาคยานุวัติ ถึงขอบเขตอำนาจที่ได้รับในเรื่องที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาและพิธีสารนี้ หลังจากนั้น องค์กรระดับภูมิภาคดังกล่าวจะต้องแจ้งผู้เก็บรักษาอนุสัญญาให้ทราบหากมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจขององค์กรฯ
2. การอ้างถึง “รัฐภาคี” ในพิธีสารนี้จะครอบคลุมถึงองค์กรระดับภูมิภาคดังกล่าวภายในขอบเขตอำนาจขององค์กรนั้นๆ

3. เพื่อความมุ่งประสงค์ของข้อ 13 ย่อหน้า 1 และข้อ 15 ย่อหน้า 2 ไม่ให้นำรวมสัตยาบันสารที่ได้มีการยื่นโดยองค์การรวมตัวระดับภูมิภาค

4. องค์การรวมตัวกันระดับภูมิภาค อาจใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในที่ประชุมรัฐภาคี โดยจำนวนคะแนนเสียงที่เท่ากับจำนวนรัฐสมาชิกทั้งหมดที่เป็นรัฐภาคีพิธีสารในเรื่องต่างๆ ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจขององค์กรฯ อย่างไรก็ตาม องค์กรฯ จะไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงหากมีรัฐสมาชิกใดขององค์กรฯ ใช้สิทธิของตน และในทางกลับกัน รัฐภาคีจะไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียง หากองค์กรฯ ที่ตนเป็นสมาชิกได้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงแล้ว

ข้อ 13

1. พิธีสารนี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 30 หลังจากวันที่มีการมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่ 10 แล้ว

2. สำหรับรัฐแต่ละรัฐหรือองค์การรวมตัวระดับภูมิภาคแต่ละองค์กรที่ได้ให้สัตยาบันพิธีสารหรือยืนยันอย่างเป็นทางการ หรือภาคยานุวัติพิธีสารนี้ภายหลังจากที่มีการยื่นสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่ 10 แล้ว พิธีสารนี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 30 หลังจากวันที่ตนมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสาร

ข้อ 14

1. ไม่อนุญาตให้มีข้อสงวนซึ่งขัดต่อวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของพิธีสารฉบับนี้

2. ข้อสงวนอาจถูกถอนได้ในทุกเวลา

ข้อ 15

4. รัฐภาคีอาจเสนอแก้ไขพิธีสารนี้ โดยยื่นขอแก้ไขต่อเลขาธิการสหประชาชาติ เลขาธิการสหประชาชาติ จะแจ้งข้อเสนอลงไปยังรัฐภาคีทั้งหมด โดยการขอให้มีการแสดงความเห็นชอบว่า จะให้มีการประชุมรัฐภาคีเพื่อพิจารณาและตัดสินใจเสนอแก้ไขดังกล่าวหรือไม่ โดยหากมีรัฐภาคีอย่างน้อย 1 ใน 3 เห็นชอบด้วย เลขาธิการสหประชาชาติสามารถจัดการประชุมในนามองค์กรสหประชาชาติได้ ข้อเสนอแก้ไขที่ได้มีการพิจารณาลงมติยอมรับโดยเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของผู้แทนที่เข้าร่วมในที่ประชุมรัฐภาคีจะถูกนำเสนอให้ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติเห็นชอบ และให้รัฐภาคีทั้งหมดให้การยอมรับ

5. ข้อเสนอแก้ไขที่ได้มีการรับรองและเห็นชอบตามย่อหน้า 1 ของข้อนี้จะมีผลใช้บังคับ 30 วันหลังจากที่ 2 ใน 3 ของรัฐภาคี ณ วันที่มีการรับรองการแก้ไขดังกล่าวได้มอบสารการยอมรับ หลังจากนั้นการแก้ไขจะมีผลใช้บังคับต่อรัฐภาคีในวันที่ 30 ภายหลังจากการที่มีการยื่นสารการยอมรับแล้ว โดยข้อเสนอแก้ไขจะมีผลผูกพันเฉพาะรัฐภาคีที่ให้การยอมรับ

ข้อ 16

รัฐภาคีสามารถเพิกถอนพิธีสารโดยการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ

การเพิกถอนจะมีผล 1 ปี หลังจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับแจ้ง

ข้อ 17

ตัวบทและข้อความที่ปรากฏในพิธีสารจะต้องอยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้

ข้อ 18

พิธีสารฉบับนี้ มีตัวบทภาษาอังกฤษ อาหรับ จีน ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน ซึ่งมีความถูกต้องเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นประจักษ์พยานสำคัญ ผู้มีอำนาจเต็มซึ่งลงนามข้างท้ายโดยได้รับการมอบอำนาจโดยถูกต้องเพื่อการนี้จากรัฐบาลของตนได้ลงนามในพิธีสารนี้